

УДК 378:351

О. В. Ніколюк,
д. е. н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування,
Одеський національний технологічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

О. А. Коваленко,

к. філолог. н., доцент, профектор з науково-педагогічної та виховної роботи,
Одеський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3377-514X>

В. О. Орлова,

к. ю. н., доцент, доцент кафедри філософії і права,
Одеський національний технологічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8580-8521>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.22.25

ЗБАЛАНСУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

O. Nikoljuk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department
of Public Management and Administration, Odesa National Technological University

O. Kovalenko,

PhD in Philology, Associate Professor, Vice-Rector for Scientific,
Pedagogical and Educational Work, Odesa State Agrarian University

V. Orlova,

PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Philosophy and Law, Odesa National Technological University

BALANCING THE LABOR MARKET IN THE CONTEXT OF ENSURING
THE QUALITY OF PROVISION OF EDUCATIONAL SERVICES

У статті розглядається проблема збалансованості ринку праці у контексті розвитку системи освіти в Україні. Ринок праці завжди динамічно розвивається, тож важливим питанням сьогодення є працевлаштування людей та професійна орієнтація на майбутнє, яка базується на аналізі потреби у професіоналах, фахівцях, а також робітничих кадрах. Обґрунтована необхідність розробки та впровадження системи прогнозування професійної структури ринку праці на основі кількісних і якісних опитувань роботодавців та експертів у сфері зайнятості. Зазначено, що одним із важливих напрямів збалансованості ринку праці у контексті розвитку вітчизняної системи освіти є вдосконалення маркетингової діяльності закладів освіти. Запропоновано концептуальну схему механізму забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та визначено, що на ефективність його функціонування впливають чинники зовнішнього і внутрішнього середовища. Обґрунтована технологія підвищення якості освіти за участю Національного Агентства, яка базується на потужній методологічній основі у вигляді квадрати підходів: людиноцентричного, системного, компетентнісного і синергетичного. Зазначено, що новітнім механізмом забезпечення якості освіти може стати державно-громадське управління. Визначені заходи щодо ефективного функціонування механізму забезпечення якості освітньої діяльності у закладах вищої освіти.

The article examines the problem of labor market balance on the basis of ensuring the development of the domestic education system. The labor market must directly develop dynamically. The topical issue of today is the provision of employment and career guidance in the future, which is based on the results of the analysis of the need for reliable professionals and workers. The main factor that causes certain disparities in the domestic labor market is the direct cyclical development of the market economy, which leads to fluctuations in supply and aggregate demand for labor. It is the neutralization of the imbalance in the labor market of Ukraine that requires the formation and provision of a reliable system for collecting and analyzing the necessary information in the direction of developing the qualification structure of the labor force. The purpose of the article is to determine the theoretical foundations of the development of the education system of Ukraine and improve its quality in the context of ensuring the balance of the domestic labor market. The objectives of this article are to identify the state of labor markets and educational services, develop guidelines and conduct a study that will confirm the idea of the possibility of balancing the labor market for the development of education in Ukraine. The need to develop and implement a system for forecasting the required professional structure of the labor market by conducting quantitative and qualitative surveys among employers and experts in the field of employment. It is proved that one of the key areas of promoting the balance of the labor market on the basis of educational development is the reform of marketing activities for educational institutions. A conceptual scheme of the mechanism of quality assurance of educational activity of higher education institutions is proposed and it is determined that the efficiency of its functioning is influenced by external and internal factors. The technology of improving the quality of education with the participation of the National Agency, which is based on a strong methodological basis in the form of a quadratic approach: human-centered, systemic, competence and synergetic. It is noted that the newest mechanism for ensuring the quality of education may be public administration. Measures for the effective functioning of the mechanism for ensuring the quality of educational activities in higher education institutions are identified.

Ключові слова: освіта, ринок праці, якість освіти, навчальний процес, конкурентоспроможність освіти, збалансованість, зайнятість.

Key words: education, labor market, quality of education, educational process, competitiveness of education, balance, employment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На етапі формування інформаційного суспільства та розвитку економіки знань посилення рівня інтеграції ринків освітніх послуг та праці є важливим фактором успішного соціально-економічного поступу. Саме бізнес і освіта перестають бути певним чином самодостатніми та стають значно залежними один від одного. Серед ключових умов успішного розвитку бізнесу стає стійка модернізація й модифікація рівня людського потенціалу певними засобами системи освіти. Очевидно, що головною характерною рисою діяльності сучасного закладу вищої освіти в умовах ринку має стати орієнтація на постійний розвиток його інноваційної спрямованості, на якість науково-освітньої діяльності. Серед найбільш актуальних недоліків українського ринку освітніх послуг слід вказати на невідповідність спеціалізації студентів сучасним нормам; неповне задоволення попиту на якість

освіти, беручи до уваги високі конкурси на окремі спеціальності; кількісне перевантаження дисциплінами з відносно базовим характером знань; дублювання серед навчальних дисциплін; відсутність актуальних методів навчання та інше.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Як підкреслює Г. Беккер, "молоді фахівці є найбільш схильними до активного навчання також і на робочому місці, порівняно з працівниками інших вікових груп" [1]. Вища освіта, крім того, служить "гарантією професійного, підприємницького успіху й засобом соціального захисту від стихійного коливання ринку праці, оскільки

чим вищий освітній рівень працівника, тим більше в нього шансів не виявитися безробітним" [2].

На думку М.О. Баймуратова сьогодні, особливої ваги набувають зусилля світового співтовариства у царині гармонізації взаємодії глобальних і регіонально-маргінальних тенденцій, зорієнтованих в цілому на вистраждану людством нову "шкалу цінностей" на шляху реалізації гуманістичних ідей, пов'язаних із органічним синтезом імперативів культури, миру, злагоди й співпраці. В багатьох країнах Європи сьогодні відбуваються процеси передачі функцій контролю та управління освітою політикою територіальним громадам і ці тенденції закріплюються саме на конституційному рівні [3].

Як цілком слушно стверджує М. Семикіна, "глобальний інноваційний розвиток зумовлює інноваційні зміни у структурі та функціонуванні ринків праці, а трансформація ринків праці, у свою чергу, неодмінно впливає на появу критичної маси представників інноваційної праці, здатних вплинути на можливості інноваційних зрушень держави, її конкурентні позиції" [4].

Водночас, "професійно-кваліфікаційний рівень працівників виступає важливим фактором формування середнього класу" [5], завдяки чому можливо забезпечити сталий соціально-економічний розвиток країни.

Натомість, упродовж останніх років у нашій державі посилюється дисбаланс ринку освітніх послуг і ринку праці. Тому сформований вітчизняною системою вищої освіти людський капітал не знаходить належних можливостей для реалізації на ринку праці. Йдеться, по-перше, про працевлаштування фахівців з вищою освітою на робочих місцях, які такої освіти не потребують, залучення їх до зайняття низькокваліфікованими видами праці. Найбільш поширеними причинами подібної ситуації є або низький якісний рівень професійної підготовки таких фахівців, або ж відсутність реальних можливостей для працевлаштування через дефіцит вакансій чи низьку якість пропонованих вакантних робочих місць. По-друге, має місце працевлаштування не за спеціальністю фахівців на робочі місця, де пропонуються порівняно кращі умови праці, вищий рівень заробітної плати, можливості кар'єрного просування.

Забезпечення збалансованості ринку праці у контексті розвитку вітчизняної освіти вимагає впровадження стратегічного планування підготовки фахівців з вищою освітою. При цьому слід враховувати, що задача визначення потреби у фахівцях з вищою освітою на найближчу й більш віддалену перспективу є досить складною й вимагає всебічного й ретельного обґрунтування з урахуванням думки керівників підприємств, керівництва навчальних закладів, керівництва органів державної влади й місцевого самоврядування [6]. Прогнозування показників попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці має ґрунтуватися на економіко-статистичному аналізі тенденцій розвитку ринку праці й урахуванні прогнозних макроекономічних показників.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є обґрунтування теоретичних, методичних та практичних засад щодо розвитку вітчизняної системи освіти шляхом забезпечення збалансованості ринку праці. Завданнями, виконання яких дозволяє до-

сягнути поставленої мети є виявлення сучасного стану ринків праці та освітніх послуг, формування методичних засад та проведення експериментального дослідження, що дозволить підтвердити гіпотезу про можливість збалансування ринку праці з метою розвитку вищої освіти в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ринок праці завжди динамічно розвивається, тож важливим питанням сьогодення є працевлаштування людей та професійна орієнтація на майбутнє, яка базується на аналізі потреби у професіоналах, фахівцях, а також робітничих кадрах. У процесі підготовки прогнозу має бути проаналізована ситуація на ринку праці, визначено професії, на які буде попит. Ця інформація повинна стати важливою й необхідною при формуванні державного замовлення на підготовку фахівців і в майбутньому стане корисною для роботодавців і здобувачів вакансій.

Подолання дисбалансу на вітчизняному ринку праці вимагає створення та забезпечення системи збору й аналізу інформації щодо професійно-кваліфікаційної структури робочої сили для розробки прогнозів розвитку вітчизняної системи освіти. Проте, динамічні зміни на ринку праці суттєво обмежують можливості реалізації кількісної стратегії прогнозування попиту та пропозиції.

Зазначені обставини значною мірою обумовлюють перспективність розробки та впровадження системи прогнозування професійної структури ринку праці на основі кількісних і якісних опитувань роботодавців та експертів у сфері зайнятості. Відтак, доцільно використовувати комбінацію соціологічних методів у діяльності базових та регіональних центрів зайнятості для збору та аналізу інформації щодо поточних і перспективних кадрових потреб економіки, виявлення основних проблем, тенденцій та чинників впливу, а також експертного визначення й оцінки базових сценаріїв розвитку ситуації на ринку праці [7].

На нашу думку, в контексті забезпечення збалансованості ринків праці та освітніх послуг заслуговують на увагу також методика якісних опитувань роботодавців (фокус-групи, глибинні інтерв'ю) та експертної оцінки базових сценаріїв розвитку регіонального ринку праці, розробка технології та програмного забезпечення електронного (поштового) опитування роботодавців і проведення його апробації на базі служби зайнятості.

Оскільки підготовку фахівців з вищою освітою для кожного виду економічної діяльності можуть здійснювати, як правило, декілька навчальних закладів, вбачаємо доцільність проведення між ними конкурсу на розміщення державного замовлення. Ключовими критеріями відбору навчального закладу за конкурсом мають стати частка випускників, працевлаштованих в межах України, та оцінка роботодавцями якості праці молодих фахівців у перші два роки після закінчення навчального закладу. Обов'язковою умовою здобуття вищої освіти за кошти бюджету є працевлаштування випускників та робота за фахом не менше двох років після закінчення закладу освіти.

Одним із важливих напрямів збалансованості ринку праці у контексті розвитку вітчизняної системи освіти є вдосконалення маркетингової діяльності навчальних закладів. Для України характерним є посилення зацікавленості закладів вищої освіти у проведенні якісних маркетингових досліджень, зважаючи на розвиток процесів європейської інтеграції та низку специфічних для нашої держави чинників впливу. До них належать: невідповідність структури підготовки фахівців у вищих навчальних закладах реальним потребам ринку праці; неефективне використання бюджетних коштів і зменшення державного фінансування закладів вищої освіти; посилення конкуренції між закладами вищої освіти [8].

Аналіз діяльності конкурентів, їх слабкі та сильні сторони, оцінка закладу на ринку освітніх послуг, його частки й потенціалу розвитку, формування іміджу навчального закладу є обов'язками відділу зв'язків із потенційними споживачами. Саме тому у кожному вищому навчальному закладі має запроваджуватися системний підхід до вивчення кадрових потреб у фахівцях у розрізі професій і спеціальностей. Виконання зазначеного завдання повинні забезпечувати служби або відділи маркетингу.

Ключовим показником конкурентоспроможності закладу освіти на вітчизняному та світовому ринках є відповідність освітніх програм і навчальних планів підготовки фахівців реальним вимогам часу. Вирішити це питання можливо за рахунок організації опитувань роботодавців і вивчення їх вимог до якості професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Задля врахування вищезазначених вимог, в організації навчального й виховного процесу повинні відбуватися своєчасні інноваційні зміни, включаючи широке застосування можливостей сучасних інформаційно-комунікативних технологій. При цьому, "інформаційні освітні технології є важливою компонентою цілісного педагогічного процесу та мають бути невід'ємною складовою сучасних технологій навчання" [4]. Освітні стандарти, на основі яких організовується процес навчання, повинні постійно підтримуватися в актуальному стані.

Однією з причин дисбалансу на ринку праці є також завищені вимоги з боку роботодавців по відношенню до молодих фахівців, значна частка з яких не мають досвіду практичної роботи. Тому вкрай актуального значення набувають питання укладення договорів про співпрацю між підприємствами і закладами вищої освіти, спільного пошуку ними шляхів підвищення якості й практичної орієнтованості підготовки молодих фахівців у рамках круглих столів, нарад, семінарів, визначення найбільш актуальної тематики для наукових досліджень і розробок у вищих навчальних закладах, яка була б здатна задовольнити потреби конкретних бізнес-структур. Доцільною є також участь роботодавців і провідних фахівців підприємств у визначенні орієнтовної тематики для виконання кваліфікаційних і курсових робіт, творчих і практичних завдань, вирішенні питань організації навчальної, виробничої і переддипломної практики здобувачів [6].

На нашу думку, підвищити перспективи працевлаштування випускників після завершення ними навчання можливо за умови зарахування періоду практики до

трудового стажу. А задля залучення інвестицій в систему освіти актуального значення набуває затвердження на законодавчому рівні права на податкові пільги для бізнес-структур, які здійснюють інвестиції в освіту та науку.

Розробка загальнодержавних прогнозів кадрових потреб повинна базуватися, з одного боку, на результатах прогнозування основних макроекономічних показників розвитку держави й світової економіки в цілому, а з іншого — коригуватися з урахуванням перспектив реалізації регіональних і галузевих соціально-економічних та науково-технічних програм. За такого підходу можливо розміщувати на конкурсній основі серед закладів вищої освіти державне замовлення на підготовку саме тих фахівців, які необхідні для забезпечення реальних потреб економіки і суспільства держави. Приклад такої практики існує в Німеччині, де на фінансову підтримку з боку держави мають право лише ті університети, які забезпечують реальне працевлаштування своїх випускників на рівні не менше 70% [7].

Водночас, на підставі отриманої інформації можливо визначити додаткову потребу або ж надлишок фахівців конкретних професій за різними регіонами. Частково вирішити ці питання можна за допомогою міграційних процесів із регіонів з надлишковою кількістю робочої сили до працедефіцитних регіонів. Оскільки потенціал інноваційного розвитку вітчизняної системи освіти формується під впливом загальної соціально-економічної ситуації конкретної території, стану розвитку виробничої і невиробничої сфер, галузевої специфіки розвитку регіонів тощо, він характеризується нерівномірністю й суттєвими територіальними асиметріями.

На сьогоднішній день проблема розробки й упровадження системи забезпечення якості освітньої діяльності є новою і вкрай актуальною для вітчизняних закладів вищої освіти. Це пов'язано зі зміною парадигми вищої освіти, яка заснована на автономії навчальних закладів і компетентнісному підході до освітньої діяльності. Україна у сфері забезпечення якості вищої освіти поки що відстає від загальноєвропейського рівня і перебуває на початковому етапі становлення цієї вкрай важливої складової частини національної системи освіти. Ступивши на шлях євроінтеграції, Україні взяла на себе зобов'язання проводити роботу з приведення якості національної освіти у відповідність до європейських стандартів. Навчальні заклади згідно з Законом України "Про вищу освіту" повинні сформувати систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка має включати політику та відповідні процедури гарантії цієї якості, а також стратегію постійного її підвищення. Стратегія, політика та процедури підвищення якості освітньої діяльності повинні бути затверджені навчальним закладом, доведені до відома здобувачів, викладачів і громадськості.

На сьогоднішній день в Україні ще не створений комплексний механізм забезпечення якості вищих закладів освіти. В ролі його тимчасового замітника використані системи акредитації та ліцензування, зовнішнє інспектування закладів вищої освіти та внутрішньо університетський ректорський контроль. На жаль, названими компонентами ні самотійно, ні сукупно не забезпечуються

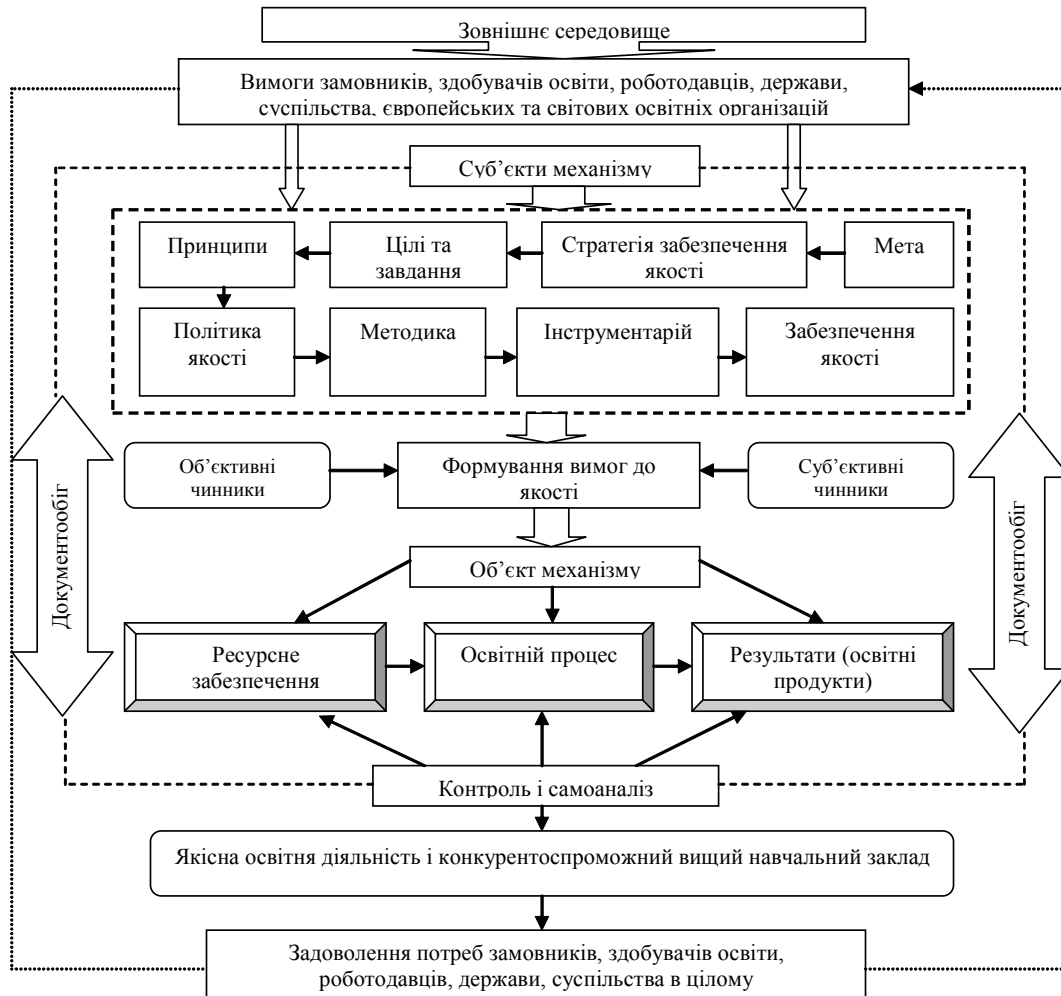

Рис. 1. Концептуальна схема механізму забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти

Джерело: розроблено авторами.

системний вплив на загальні процеси організації діяльності закладів та їх зміст, не створено ефект постійного покращення якості освіти [6].

Основними елементами механізму забезпечення якості освітньої діяльності у вищих навчальних закладах є суб'єкт і об'єкт. Суб'єктом насамперед є управлінський апарат, але також і науково-педагогічні працівники, і самі здобувачі вищої освіти. Вони різною мірою беруть участь в управлінні якістю освітньої діяльності, впливаючи на окремі її аспекти, але всі одночасно зацікавлені у визначенні якості освітньої діяльності та пошуку ефективних управлінських рішень щодо її підвищення. Об'єктами є основні складові освітньої діяльності: ресурси, освітні процеси та результати.

На ефективність функціонування механізму забезпечення якості освітньої діяльності впливають чинники зовнішнього та внутрішнього середовища. До основних чинників зовнішнього середовища відносимо вимоги й потреби держави, замовників, здобувачів освіти, роботодавців, суспільства, що впливає на якість і рівень задоволення потреб. Крім того, вплив на ефективність механізму мають національні та європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти. Внутрішні чинники впливу на функціонування механізму забезпечення

якості освітньої діяльності є ефективність менеджменту, зокрема планування, організації та контролю процедур стосовно забезпечення цієї якості. Важливою є суб'єктивна сторона ставлення безпосередньо учасників освітнього процесу до якості освіти, а головне — їхня відповідальність за її формування. Тому вагому роль відіграють існуючі у вищих навчальних закладах культура якості освітньої діяльності та рівень самоаналізу й самоконтролю [7—9].

Нами запропоновано концептуальну схему механізму забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти (рис. 1).

Новизна запропонованого механізму полягає в споживчоорієнтованому підході щодо забезпечення якості освітньої діяльності. Споживач — головний суб'єкт, який формує запит, визначає вимоги до якості освітніх послуг та оцінює кінцевий результат від них. Тому процес забезпечення якості освітньої діяльності повинен розпочинатись із вивчення споживацьких запитів, потреб і вимог стосовно освітніх послуг, а закінчуватись підтвердженням рівня максимального задоволення споживацьких потреб.

Внутрішні чинники також безпосередньо впливають на забезпечення якості освітньої діяльності. Вони можуть бути об'єктивними і суб'єктивними. Об'єктив-

ними чинниками, що визначають якість освітніх процесів і результатів, є цілі та завдання закладів вищої освіти, внутрішні нормативно-правові положення та інструкції, потенціал і можливості використання їх навчальним закладом. Суб'єктивними чинниками впливу насамперед є відповідальність тих, хто їх здійснює та контролює: керівництва навчального закладу на всіх рівнях, викладачів, а крім того, здобувачів освіти як учасників освітнього процесу, від свідомості й самоорганізації яких також залежать кінцеві результати навчання.

Основними елементами механізму внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності є: стратегія постійного підвищення якості освітньої діяльності вищого навчального закладу, політика у сфері якості та процедури щодо її забезпечення, нормативно-правовий інструментарій і методи системи якості.

Мова йде про технологію підготовки конкурентоспроможних випускників згідно з відносно нового професійного стандарту — паспорту компетентностей, який формується за допомогою роботодавців, яких можуть задіяти до плідної співпраці Державні центри зайнятості та Міністерство соціальної політики. В той же час організувати розробку таких стандартів за участю різних суб'єктів, які так чи інакше мають свій інтерес в тому, щоб заклади вищої освіти готували кваліфікованих фахівців повинно Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Визначення перспективних потреб у фахівцях з вищою освітою повинне здійснюватися у кількісному та якісному вимірах. В умовах сучасної розбалансованості ринків праці та освітніх послуг необхідні кардинальні зміни, які при збереженні європейських орієнтирів розвитку передбачають їх ефективну інтеграційну взаємодію, приведення у відповідність якості надання освітніх послуг до потреб ринку праці (окремих роботодавців), переорієнтацію вищої освіти на багаторівневу практично-орієнтовану систему підготовки кадрів, підвищення їх мобільності у світовому просторі. Для покращення розуміння процесу забезпечення якості освітньої діяльності розроблено механізм її забезпечення, який визначає взаємодію складових частин системи внутрішнього та зовнішнього середовища. Зокрема, увага акцентується на: стратегії постійного поліпшення якості; політиці вищих навчальних закладів; ресурсному забезпеченні; організації освітнього процесу; контролі й аналізі якості освітньої діяльності на всіх етапах і рівнях.

Література:

1. Becker G.S. Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis. Journal of Political Economy, Vol. 70. No. 5. Part 2. 1962, pp. 9—49.
2. Strielkowski W., Gryshova I. Yu. Academic Publishing and "Predatory" Journals. Science and Innovation. 2018. № 14 (1). P. 5—12.
3. Баймуратов М.О. Сучасні тенденції правового забезпечення надання освітніх послуг в європейських краї-

нах. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: право, 2015, вип. 9—10. С. 129—135.

4. Семикіна М.В. Вплив інноваційного розвитку на процес сегментації ринку праці в умовах глобалізації. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. № 1. С. 59—62.

5. Коротков Є. Концепція якості освіти URL: <http://osvita.ua/school/manage/general/1342/>

6. Шестаковська Т.Л. Регулювання взаємодії ринків праці та освітніх послуг як шлях зміцнення економічної безпеки системи освіти. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 5. С. 42—46.

7. Шестаковська Т.Л. Концептуальні засади функціонування організаційно-економічного механізму розвитку національної системи освіти. Науковий вісник Полісся. Чернігів: ЧНТУ, 2015. № 1 (1). С. 34—41.

8. Рябченко В. Проблема якості вітчизняної вищої освіти в контексті освітніх реформ: ретроспектива і сучасність з позицій світоглядно-компетентісного підходу. Вища освіта України. 2015. № 1, С. 12—27.

9. Седікова І.О., Ніколюк О.В. Міграційні освітні процеси в Україні. Наукові перспективи. 2020, № 3 (3) С. 151—161.

References:

1. Becker, G.S. (1962), "Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis", Journal of Political Economy, vol. 70 (5), pp. 9—49.
2. Strielkowski, W. and Gryshova, I. Yu. (2018), "Academic Publishing and "Predatory" Journals", Science and Innovation, vol. 14 (1), pp. 5—12.
3. Bajmuratov, M.O. (2015), "Modern trends in legal provision of educational services in European countries", Visnyk Mariupol's'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: pravo, vol. 9—10, pp. 129—135.
4. Semykina, M.V. (2014), "The impact of innovative development on the process of segmentation of the labor market in the conditions of globalization", Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu, vol. 1, pp. 59—62.
5. Korotkov, Ye. (2006), "The concept of quality of education", available at: <http://osvita.ua/school/manage/general/1342/> (Accessed 30 Oct 2022).
6. Shestakovska, T. (2015), "The regulation cooperation between the labour and educational markets as the strengthening way of the educational system's economic security", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 5, pp. 42—46.
7. Shestakovs'ka, T.L. (2015), "Conceptual principles of the functioning of the organizational and economic mechanism of the development of the national education system", Naukovyj visnyk Polissia, vol. 1 (1), pp. 34—41.
8. Riabchenko, V. (2015), "The problem of the quality of national higher education in the context of the national reforms: retrospective and learning from the standpoint of the worldview-competent approach", Vyscha osvita Ukrainy, vol. 1, pp. 12—27.
9. Sedikova, I.O. and Nikoljuk, O.V. (2020), "Migration educational processes in Ukraine", Scientific perspectives, vol. 3 (3), pp. 151—161.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2022 р.